

HAUKIPUTAAN KIRKONKYLÄN KESKUSTAN KEHITTÄMINEN
YDINKESKUSTAN IDEAKILPAILU

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

Kilpailutehtävän kuvaus

1.1 Kilpailun järjestäjät, luonne ja tarkoitus

Haukiputaan kunta käynnisti vuoden 2006 lopulla Kirkonkylän keskustan kehittämishankkeen tavoitteena parantaa keskustan viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta sekä luoda paremmat toiminnalliset edellytykset 18 000 asukkaan kaupallisten palvelujen keskukseksi. Tämä edellyttää alueen ilmeen perusteellista kohentamista ja uudistamista sekä maankäytön suunnittelun kannalta lopulta asemakaavan muuttamista. Tulevan asemakaavan muutoksen pohjaksi päätettiin järjestää ideakilpailu, jolloin alueen tulevan maankäytön ratkaisemiseksi saatiin useita vaihtoehtoja. Kilpailu toteutettiin kutsukilpailuna.

1.2 Kilpailuun kutsutut

Hankintailmoitus kilpailusta ilmoitettiin 23.8.2007 HILMA -tiedotuskanavalla. Kilpailuun ilmoittautuneiden joukosta valittiin neljä osallistujaa ennalta määriteltyjen kriteerien mukaan.

Kilpailuun valitut 4 osanottajaa:

- Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki
- Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen Oy ja Jorma Hämäläinen/Plaana Oy
- Arkkitehdit M3 Oy, Jorma Hämäläinen/Plaana Oy ja Tiina Perälä/Näkymä Oy
- Linja arkkitehdit Oy ja Ramboll Finland Oy

1.3 Palkintolautakunta

Puheenjohtaja:

Marjukka Manninen

vs. kunnankamreeri

Sihteeri:

Janne Vierelä

kaavasuunnittelija

Jäsenet:

Markku Uusimaa

kaavoituspäällikkö

Pasi Vallivaara

kunnanjohtaja

Irma Pellinen

kunnanvaltuuston puheenjohtaja

Mirkku Valkola

Haukiputaan kunnanhallituksen jäsen

Pertti Villanen

Kehityspäällikkö, Haukiputaan kehitys Oy

Kilpailijoiden nimeämä jäsen:

Juha Murole

Arkkitehtuuritoimisto B & M Oy

Palkintolautakunta oli oikeutettu kuulemaan tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita.

1.4 Kilpailuohjelman hyväksyminen:

Kilpailuohjelma oli järjestäjän, palkintolautakunnan ja Suomen Arkkitehtiliiton kilpailusihteerin hyväksymä.

1.5 Kilpailun kulku

Kilpailuohjelma liitteineen postitettiin samanaikaisesti kilpailijoille 12.10.2007. Kilpailuohjelmaa täydennettiin kilpailijoille 20.11.2007.

Kilpailuehdotusten sisäänjätto oli 11.1.2008 ja määräaikaan mennessä saapui neljä hyväksyttyä kilpailuehdotusta, jotka kaikki täyttivät kilpailuvaatimukset ja – säännöt.

Ehdotusten nimimerkit ovat:

- "Tilitori"
- "Pyörteet"
- "Agora"
- "Sininen lanka"

1.6 Kilpailualue

Kilpailualue, jonka pinta-ala on noin 7,8 ha, sijaitsee Haukiputaan kuntakeskuksessa Kiiminkijoen etelärannalla noin 20 km:n etäisyydellä Oulun keskustasta. Keskustan halkaisee vanha nelostie eli nykyinen seututie 847. Kilpailualue sijoittuu tien länsipuolelle ja pääosin itä – länsi suunnassa kulkevan Rannantien pohjoispuolelle.

Haukipudas järjesti jo 1985 – 86 Kirkonkylän kehittämiskilpailun ydinkeskustan alueella uusien toteuttamiskelpoisten ajatusten löytämiseksi tavoitteena luoda omaleimainen toimiva kokonaisuus. Kilpailun voittaja Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen laati kaavarunkotasaisen selvityksen ja sen pohjalta keskeisten alueiden asemakaavan muutoksen, joka laillistui v. 1988. Kaava ei toteutunut toivotulla tavalla, josta johtuen alueelle on tehty kaavamuutoksia, viimeisin v. 2001, joka hyväksyttiin v. 2003 ja jota koskevat valitukset korkein hallinto-oikeus hylkäsi v. 2006.

1.7 Suunnittelutilanne

Yleiskaava:

Keskusta-alueella on voimassa Kirkonkylän osa-yleiskaava, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 14.6.2004 § 50. Osayleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu pääosin keskustatoimintojen alueeksi.

Asemakaava:

Alueella on voimassa eri aikoina vahvistettuja asemakaavoja. Suurimmilta osin alueella on voimassa 15.9.2003 kunnanvaltuuston hyväksymä ja 18.8.2006 lainvoimaiseksi tullut asemakaava. Rannantien pohjoispuolelle kaavamuuos ei tuonut merkittäviä muutoksia eikä uutta rakennusoikeutta vaan rakenne on käytännössä 1980 -luvulla voimaan tulleesta kaavasta. Uusin kaavamuuos Kirkkotien ja Herralantien risteukseen tuli lainvoimaiseksi 26.7.2007 ja se mahdollistaa risteuksen muuttamisen kiertoliittymäksi. Korttelissa 2013 on voimassa 1.7.1994 kunnanvaltuuston hyväksymä asemakaava. Vuoden 2003 muutos vauhditti kerros- ja liikelatorakentamista Revontien-Rannantien lounaispuolella, mutta yleensä uusia hankkeita on käsitelty tapauskohtaisesti ja muutokset kaavaan tehty pienialaisina kokonaisuutta laajemmin tarkastelematta. Ydinkeskusta Rannantien pohjoispuolella Kirkkotien-Herralantien alueilla on toteutunut jo 70-luvulla ja tällä alueella sijaitseekin suurin osa kilpailualueesta.

Kilpailualueella on eri-ikäistä rakennuskantaa. Kilpailualueella sijaitsee yksi kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus, kotiseutumuseo, joka on suojeltu myös asemakaavassa. Muiden rakennusten kohtalo on ollut kilpailijoiden harkittavissa.

1.8 Suunnitteluohjeet ja – tavoitteet

Kilpailuohjelman suunnitteluohjeet ja – tavoitteet koskivat kilpailu- aluetta. Tarkastelu- aluetta tarkastellaan kuinka kilpailija on liittänyt kilpailualueen ympäröivään alueeseen.

Ideakilpailulla haetaan ideoita tulevan maankäytön ratkaisemiseksi ja tavoitteena on löytää ehdotus, joka omalla tavallaan parhaiten antaa suuntaa keskustan kehittämiseksi ja täydentää sekä vahvistaa kuntakeskuksen asemaa taajamarakenteessa. Tarkoituksena on löytää erilaisia ratkaisutapoja ja mahdollisesti osaratkaisuja jatkosuunnittelun ja tulevan asemakaavamuutoksen pohjaksi eikä niinkään sellaisenaan toteutettavaa koko alueen kattavaa suunnitelmaa.

Suunnittelutehtävä oli haastava, koska tavoitteita ei määritelty kovin yksityiskohtaisesti, eikä ehdottomia reunaehdoja esitetty. Tällä pyrittiin siihen, että saataisiin paljon erilaisia ratkaisuja vertailtavaksi.

Alueen edellytysten parantaminen kaupallisen keskustan kehittämiseksi on tärkeä lähtökohta ja tällä kilpailulla etsitään maankäytön ratkaisua uuden lisärakentamisen mahdollistavan asemakaavan laatimiseksi. Alueella pyritään sen erityispiirteet huomioonottamaan ja korkealaatuiseen rakentamiseen, joka nostaa keskustan imagoa ja lisää sen vetovoimaa.

Kaavallisesti suunnittelussa ohjeena toimivat Kirkonkylän osayleiskaavan tavoitteet, mutta voimassa olevat asemakaavat eivät olleet ohjeena suunnittelussa.

Suunnitelmat tulisi voida toteuttaa tontti- tai korttelikohtaisesti lukuun ottamatta liikenteellisiä ratkaisuja.

Haukiputaan kirkonkylän ydinkeskustan kehittämisen tavoitteet:

- luoda edellytykset kuntakeskuksen vahvistumiselle sekä korkeatasoisen ja toimivan ajanmukaisen kaupallisen keskuksen synnylle
- ydinkeskustan viihtyisyyden, esteettisyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen
- monipuolisten palveluiden, asumisen, työpaikkojen ja virkistysalueiden yhteen nivoutuminen viihtyisän kokonaisuuden muodostamiseksi ydinkeskustaan

Lisäksi on huomioitava:

- Kylän ja alueen erityispiirteet
- Paikkakunnan merellisyys ja rannan läheisyys
- liikennöinnin selkeyttäminen
- kevyen liikenteen yhteydet
- pysäköinti- ja torijärjestely

Osa-aluekohtaisia tavoitteita:

Tori:

Torista ei kilpailuohjelmassa annettu kovin tarkkoja tavoitteita, joten tavoitteita sen suhteen täydennettiin kilpailijoille. Suunnittelussa edellytettiin otettavan torin toiminta ja viihtyisyys yhdeksi keskustan suunnittelun lähtökohdaksi. Torin sijainti oli kilpailijoiden harkittavissa eli sille voitiin ehdottaa joko nykyistä tai vaihtoehtoisia sijaintia.

Paikoitus ja rakentamisen määrä:

Kilpailijoiden harkittavissa oli maanalaisen paikoituksen esittäminen ehdotuksissa, jos siitä katsotaan olevan keskustan toimivuuden, viihtyisyyden ja kaupunkikuvan kannalta hyötyä ja jos siihen katsotaan olevan edellytyksiä. Paikoituksen ohjeellisiksi mitoitussarvoiksi asetettiin 1 ap/asunto ja 1 ap/50 k-m² liiketilaa. Kilpailijoille toimitettiin yleispiirteiset tiedot maaperästä ja tiedossa olevat nykyisten rakennusten perustamistavat, joista voi olla hyötyä harkittaessa maanalaista paikoitusta. Kilpailuohjelmassa todettiin, etteivät kerroskorkeudet vastaa nykyaikaiselle kuntakeskukselle asetettuja tulevaisuuden tarpeita, mutta tavoiteltavaa kerroskorkeuksien määrää ei eritelty. Ehdotettava kerroskorkeuksien määrä annettiin kortteleittain kilpailijoiden harkittavaksi kaupunkikuva ym. kilpailuohjelmassa mainitut kehittämistavoitteet huomioiden.

Korttelit 2013 ja 2017:

Kortteleissa 2013 ja 2017 on vireillä hanke, jonka tarkoituksena on rakentaa alueelle liikekeskus sekä asuinkerrostaloja. Alueen mahdollinen toteuttaja on laatinut alueelta maankäyttöluonnok-

sen, joka oli kilpailuohjelman liitteenä. Maankäyttöluonnos ei ollut kilpailijoita sitova ohje, mutta antaa viitteitä alueen rakentamisen tarpeista. Kilpailuohjelman mukaan liikekeskuksen sijainti sekä liikenteen ja pysäköinnin toimivuus vaatii laajempaa tarkastelua ja lisäksi on otettava huomioon tontin ja rakennuksien visuaalinen ilme.

Kortteli 2014:

Korttelissa sijaitsee kotiseutumuseo, joka on asemakaavassa merkitty suojeltavaksi rakennukseksi (sr-1). Kortteliin ei kohdistu rakentamispaineita, vaan se sijaitsee kilpailualueella ympäristönsä ja liikennejärjestelyjen vuoksi. Kotiseutumuseon vaihtoehdoista sijoituspaikasta on vuosien saatossa keskusteltu, mutta toistaiseksi se on pysynyt nykyisellä paikallaan. Uudeksi sijaintipaikaksi on ehdotettu mm. Kirkkoniemen kansakoulun pihapiiriä.

Kortteli 2018:

Kortteliin on osoitettu kolme liike- ja toimistorakennusten tonttia (K). Kortteli on kokonaisuudessaan Haukiputaan kunnan omistuksessa, mutta suurin osa rakennuksista on vuokrattu kiinteistöyhtiöille.

Konkreettisia, kattavampia suunnitelmia ei korttelin kehittämiseen ole ilmentynyt, mutta kortteli vaatii kehittämistä kaupunkikuvan kannalta. Tämä on selvinnyt myös yleisömielipiteissä.

Kortteli 2019:

Korttelissa sijaitsee Haukiputaan kunnan kunnanvirasto sekä pysäköintialueet molemmin puolin rakennusta. Kortteli on lähes kokonaan kunnan omistuksessa lukuun ottamatta pientä osaa korttelin pohjoisosassa, joka on seurakunnan omistuksessa. Kunnanviraston kortteliin ei varsinaisesti kohdistu rakentamispaineita, vaan se sijaitsee kilpailualueella lähinnä ympäristönsä, liikennejärjestelyjen ja keskeisen sijaintinsa vuoksi.

Kortteli 2020, tontit 1 ja 3, kortteli 2575, tontti 1:

Korttelit on osoitettu asuin- liike- tai toimistorakennusten kortteli-alueiksi ja korttelissa sijaitsee kaksi liike- ja toimistorakennuksia. Halukkuutta tonttien kehittämiseen on ilmentynyt asumisen ja kaupallisen toiminnan suuntaan. Myös rakennusoikeuden sekä kerroskorkeuksien lisäystä on tavoiteltu.

Kortteli 2570:

Korttelissa on vanhoja, vuonna 1972 valmistuneita I-kerroksisia rivitaloja. Kortteli on kunnan omistuksessa ja se on vuokrattu kunnan omistamalle vuokra-asuntoyhtiölle Kiinteistö Oy Simppulahakalle. Kerroskorkeuksien lisäystä ja rakennustehokkuuden nostoa pidetään vaihtoehtona ja ne ovat kilpailijoiden harkittavissa.

1.9 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Kilpailun arvosteluperusteena ovat ratkaisut kilpailualueella. Tarkastelualueetta osana toiminnallista kokonaisuutta arvioidaan vain niiltä osin, kuinka kilpailualueen yhteydet liittyviin alueisiin on ratkaistu.

Palkintolautakunta kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin arvosteluperiaatteisiin:

- **taajamakuvan yleisilme ja miljööön arkkitehtoninen laatu**
- **mahdollisen uuden liikekeskuksen sijainti ja visuaalinen ilme**
- **liikennejärjestelyiden ja muiden ongelmakohtien ratkaiseminen**
- **eri toimintojen yhteen nivoutuminen viihtyisän kokonaisuuden muodostamiseksi**
- **torialueen toimivuus ja sijainti**
- **alueen erityispiirteiden huomioon ottaminen ja vahvuuksien hyväksikäyttö sekä virkistysyhteydet, mm. Kiiminkijokirannan näkyminen ja meren läheisyys**
- **alueen imago ja myönteinen huomioarvo**
- **käyttökelpoisuus asemakaavan ja rakentamisen toteutuksen ja ennakoitavissa olevien hankkeiden pohjaksi**
- **aluekokonaisuuden yhdyskuntateknisen infrastruktuurin toteuttamiskelpoisuus**

2 Yleisarvostelu

Haukiputaan keskustan sijainti Kiiminkijoen varressa, taajamarakenteellisesti ja liikenteellisesti keskeisesti antavat hyvät ympäristölliset ja toiminnalliset edellytykset vetovoimaisen keskustan kehittämiseksi. Olemassa oleva hajanainen keskustarakenne ja laajat jäsentymättömät liikennealueet taas asettivat kilpailijoille haasteelliset kaupunkirakenteelliset lähtökohdat.

Ideakilpailulla haettiin ratkaisuja tulevan maankäytön kehittämiseksi. Tavoitteena oli löytää ehdotus, joka parhaiten antaa suuntaa keskustan kehittämiseksi ja täydentää sekä vahvistaa kuntakeskuksen asemaa taajamarakenteessa. Monitahoisen tehtävän ja erilaisten tavoitteiden vuoksi ehdotusten vertailu osoittautui vaikeaksi.

Palkintolautakunta piti kilpailun tasoa melko hyvänä. Kilpailijat ovat paneutuneet tehtävään huolellisesti ja ehdotukset esittivät monipuolisesti uusia ideoita Haukiputaan keskustan kehittämiseksi. Kilpailun ei odotettu tuovan yhtä kokonaisvaltaista ja toteuttamiskelpoista kehittämissuunnitelmaa, vaan erilaisia ratkaisutapoja keskustan kehittämiseksi. Kilpailun tulos vastasi järjestäjien odotuksia ja mahdollistaa eri ehdotusten tarjoamia ideoita ja uusia ratkaisutapoja luovasti yhdistämällä laatia Haukiputaan keskustalle tulevaisuuteen tähtäävä asemakaavamuutos.

2.1 Kaupunkirakenne

Arvostelussa palkintolautakunta kiinnitti erityistä huomiota ehdotusten esittämään taajamakuvan yleisilmeeseen ja arkkitehtoniiseen laatuun, uuden liikekeskuksen ratkaisuihin, uuden korttelirakenteen soveltumiseen olemassa olevan ympäristön mittakaavaan sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyihin. Hyvänä pidettiin ratkaisuja, jotka korostivat Haukiputaan keskustan omaleimaisuutta ja pikkukaupunkimaista mittakaavaa sekä ratkaisuja, jotka edesauttavat keskustarakenteen toimintojen sekoittumista luoden keskustaan miellyttävän ja viihtyisän asumis-, oleskelu- ja asiointiympäristön. Korttelirakenteen puolesta etenkin asuinrakentamisen kannalta ”Pyörteet” ehdotus muodostaa erityisen onnistuneita asuinympäristöjä miellyttävine sisäpihoineen. Onnistunein kaupunkirakenne kokonaisuutena tarkastellen ehkä kuitenkin muodostuu ”Tilitori” ehdotuksessa, jossa asuminen, palvelut, työpaikat ja virkistys nivoutuvat parhaiten yhteen.

2.2 Korttelit ja rakennukset

Kilpailijat ovat esittäneet mittakaavallisesti ja toiminnallisesti erilaisia ja vaihtelevia kortteliratkaisuja. Elävän keskustan ja korttelien toteuttaminen vaatii erilaisten toimintojen sekoittumista. Asumisen, liiketilojen ja työpaikkojen yhdistäminen on edellytys kaupunkimaisen, ympäri vuorokauden aktiivisen keskustan toteutukselle. Toiminnallisesti monipuolinen keskusta on tärkeä osa kestävästä kehitystä. Toimiva ja ajanmukainen kaupallinen keskus lisää keskustan vetovoimaisuutta ja parantaa palveluita. Ehdotuksessa on useita toteuttamiskelpoisia ideoita keskustan elävöittämiseksi. Parhaina pidettiin ratkaisuja, joissa uudet, toiminnallisesti monipuoliset korttelit täydentävät olemassa olevaa kaupunkirakennetta huomioiden perinteisen rakentamisen mittakaavan ja paikan hengen.

2.3 Torialue

Torin alueen ratkaisuissa pidettiin tärkeänä sen hyvää saavutettavuutta, näkyvyyttä ja toiminnallisesti keskeistä sijoitusta. Liikekeskuksen ja asumisen sijoittaminen torin yhteyteen lisää ympäristön elävyyttä ja viihtyisyyttä. Ehdotuksia, joissa tori muodosti linkin vanhan ja uuden keskustarakenteen välille arvostettiin korkeimmalle, samoin pidettiin hyvänä ajatuksena näkymää ja yhteyttä torilta rantaan Kiiminkijoelle.

Kilpailijat ovat säilyttäneet torin sijoituksen lähes ennallaan. Parissa ehdotuksessa torin paikkaa on ehdotettu myös kunnantalon eteen, jolloin torilta avautuu näkymä ja yhteys Kiiminkijoelle. Palkintolautakunta piti kuitenkin parempina ratkaisuja, joissa tori on likimain nykyisellä paikallaan, jolloin saavutettavuus ja näkyvyys korostuvat ja jolloin tori sulautuu paremmin osaksi kokonaisuutta.

2.4 Liikennejärjestelyt ja Pysäköinti

Liikennejärjestelyiden osalta kilpailijat esittivät vaihtelevia ratkaisuja.

Uuden liikenneympyrän huomioiminen osana katuverkkoa oli tärkeä lähtökohta.

Olemassa olevien katujen katkaiseminen ei osoittautunut yleensä toimivaksi.

Palkintolautakunta arvosti ratkaisuja, joissa oli keskustalle sopivaa kävelypainotteisuutta ja kevytliikennettä suosivaa liikenneympäristöä.

Keskusta alueiden kehittämisessä liikenteen ja pysäköinnin ratkaiseminen ovat keskeisiä haasteita. Pysäköintiratkaisuilla on tärkeä merkitys keskusta alueen toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Kilpailijat ovat ratkaisseet pysäköinnin vaihtelevasti, joko suurina yhtenäisinä maantasoon sijoitettuina kenttinä tai korttelirakenteeseen, kansien alle, piilotettuna. Liike- ja asuinkortteleiden pysäköinti oli sijoitettu pääosin joko Rannantien varteen tai uusien kortteleiden ja hautausmaan väliin. Tiivis keskustaympäristö vaatii pysäköinnin integroimista korttelirakenteeseen. Torialueen yhteyteen esitettyjä pysäköintilaitoksia pidettiin hyvinä. Monimutkaisia kansirakenteita ei pidetty realistisina.

Rannantiestä on mahdollista luoda elävää ja turvallista katutilaa liikenteen vähentyessä uuden kehätien valmistuttua.

Haukiputaan keskustan liikenne- ja pysäköintiratkaisut vaativat hyvän suunnitelma, laajan yhteistyön ja taloudellisen panostuksen lisäksi myös asennemuutosta ja liikennekulttuurin kehittämistä.

Liikenteellisesti kaikki ehdotukset tukeutuvat peruslähtökohdiltaan kaikki Rannantien ja Kirkkotien nykyisiin linjauksiin. ”Tilitori” ja ”Sininen lanka” poikkeavat katujen osalta eniten nykyisestä tilanteesta tuoden uusiakin ratkaisuja nykyiseen tilanteeseen, kuitenkin verrattain pienillä ratkaisuilla.

2.5 Liikekeskuksen sijainti

Mahdollisen uuden liikekeskuksen toteuttajan maankäyttöluonnos oli kilpailijoiden käytettävissä, mutta ei sitovana ohjeena. Kilpailijoiden harkittavissa oli liikekeskuksen sijainti ja yleisilme.

Ehdotuksissa liikekeskus oli likimain sijoitettu toteuttajan esittämään kortteliin heti Rannantien varteen ja yhdessä ehdotuksessa hautausmaan viereen hiukan erilleen muusta rakenteesta. Palkintolautakunta piti parhaina ehdotuksia, joissa liikekeskuksen sijoittaminen oli huomioitu luontevaksi osaksi keskustan toiminnallista ympäristöä sekä sen saavutettavuus huomioitu etenkin jalankulkijan kannalta.

2.6 Alueen erityispiirteet

Parhaissa ehdotuksissa keskustan olemassa olevat merkittävät paikan henkeä luovat elementit oli huomioitu osana kehittyvää

keskustaa. Kiiminkijoki, kirkko, seurakuntakeskus, hautausmaan metsikkö, vanhat maatarakennukset ja kotiseutumuseo tulisi säilyttää muodostaen aktiivisen ja näkyvän osan uutta keskustaa. ”Tilitori” ja ”Sininen lanka” huomioivat ehkä parhaiten alueen erityispiirteet ja molempien ehdotusten ideointiin museopihasta pal-kintolautakunta oli erityisen tyytyväinen.

2.7 Ehdotusten käyttö- ja toteuttamiskelpoisuus

Keskustan kehittämisessä ja kaavoituksessa tulee vaiheittain toteutus olla mahdollista. Asemakaavalla laaditaan kaupunkirakenteellinen ja toiminnallinen tavoite, johon edetään osa-alue kerrallaan. Liian suuria tai toiminnallisesti monimutkaisia kortteliratkaisuja ei pidetty realistisina.

2.8 Tarkastelualue

Kilpailualueen liittyminen ympäröivään kaupunkirakenteeseen sekä meriympäristöön olivat tärkeä osa kilpailutehtävää. Ehdotuksessa toivottiin ratkaisuja, joilla Kiiminkijoki ja meren läheisyys muodostaisivat tärkeän osan Haukiputaan keskustan vetovoimaisuutta.

3 Ehdotuskohtainen arvostelu

3.1 Ehdotus numero 2 ”TILITORI”

Monipuolisesti ja tasapainoisesti tutkittu ehdotus, joka esittää toimivan kokonaisratkaisun Haukiputaan liikekeskustan kehittämiseksi. Kaikki keskustan osa-alueet ja ympäristön tuomat mahdollisuudet on ehdotuksessa huomioitu ansiokkaasti.

Ehdotuksessa toteutuu parhaiten kilpailun tavoitteena olleen uuden liikekeskuksen ratkaisu, joka yhdistää Rannantien molemmat puolet aktiiviseksi yhtenäiseksi keskusta-alueeksi. Rannantiestä ja toriympäristöstä muodostuu aktiivista kävelypainotteista kaupunkitilaa. Rannantien rooli keskeisenä katutilana ja sen aktivointi avaamalla sinne liiketiloja on hyvin toteutettu.

Tori on sijoitettu taitavasti Kirkkotien kulmaukseen yhdistämään uutta ja vanhaa keskustaa. Kunnanviraston eteen ja siitä rantaan jatkuva aukiosarja on toimiva kokonaisuus. Torin vieressä ja kunnanviraston edessä on mittakaavaltaan sopivaa rakentamista ja onnistuneita kaupunkitiloja. Aukioiden väliin sijoitettu pysäköinti-alue katkaisee tilasarjan.

Rannantien ympärille muodostuva suurkortteli on toiminnallisesti hyvä, mutta kaupunkitilallisesti hieman teoreettinen. Toriympäristön rakennukset ovat sopivan pienipiirteisiä, mutta liikerakennusten massoittelu on hieman laatikkomaista.

Esitetyt asuinrakennukset eivät rajaa katutilaa, vaan jäävät taka-alalle.

Gallerian yhdistämät rakennukset muodostavat turhankin suuren kokonaisuuden. Näkymäakseli ja yhteys kirkolle hyvä ajatus, mutta käytännössä läpinäkyvyys ja pysäköintialueen läpi ohjattu yhteys toimii vain liikkeiden ollessa auki.

Liikekortteleihin yhdistetyt asuinrakennukset ovat toiminnallisesti haastavia ja esitetyt suuret kattopuutarhat eivät ole uskottavia. Vaiheittain toteuttamisen riskinä on, että asuinrakennusmassat jäävät toteuttamatta.

Ehdotuksessa on ymmärretty parhaiten Kiiminkijoen merkitys Haukiputaan keskustan potentiaalisena vetovoimatekijänä. Ranta-aluetta on kehitetty taitavasti. Uusi kanava siltapenkereeseen on hieno ajatus, joka parantaa myös joen virtaamaa

Kotiseutumuseon ympärille kehitetty Museopiha on hieno ajatus. Kortteli muodostaa uutta aktiivista kaupunkitilaa seurakuntakeskuksen ja kirkon kanssa.

Saapuminen keskustaan on komean kaupunkimainen. Rannantien eteläpuolelle esitetty korkeampi rakennusmassa toimii hienosti toritilan päätteenä ja yhdistää osaltaan uutta keskustaraken-
netta. Rannantien asuinkorttelit vaikuttavat tavanomaisilta ja Härkätien kulmaan esitetty terassitalo jää irralliseksi.

Haukiputaantien varteen esitetty muurimainen lisärakentaminen tiivistää kaupunkikuvaa, mutta Revontien suuntaan esitetyt matalat liikerakennukset pysäköintialueineen eivät muodosta viihtyisää katutilaa.

Ehdotuksessa on luotu miellyttävää kävelypainotteista katuympäristöä.

Rannantien jäsentely on perusteltua ja kaupunkimaista.

Herralantien ja Puistotien katkaisu arveluttaa. Kirkkotien jouheva linjaus liikekortteleiden taakse pysäköintialueelle ei tunnu perustellulta. Puistotien liittyminen Kirkkotiehen jää pysäköintialueen kohdalla epämääräiseksi. Hautausmaan ja liikekorttelien väliin jäävä "pysäköinti puisto" muodostaa liian suuren kokonaisuuden. Torin alle esitetty pysäköintilaitos olisi toimiva ja toivottava ratkaisu. Torikannen tuottamat tasoerot vaativat ympäristörakentamisen korkeatasoista toteutusta.

Ehdotuksen parasta antia on uuden liikekeskustan muodostama kokonaisuus ja siihen liittyvät toiminnalliset ratkaisut. Perspektiivikuvissa ja leikkauksissa esitetty arkkitehtuuri on anonyymiä ja haukiputaan keskustalle tavoiteltu tunnelma jää arvoitukseksi.

3.2 Ehdotus numero 3 "PYÖRTEET"

Eläytyen laadittu ja ansiokas ehdotus, joka kaupunkirakenteeltaan ja mittakaavaltaan täydentää tasapainoisesti nykyistä keskustaa.

Ehdotettu korttelirakenne on luonteva, omaperäinen, vaihteittain toteutettavissa ja Haukiputaan keskustan tunnelmaan sopiva.

Joustava korttelirakenne on massoitteeltaan rauhallista ja rakeisuudeltaan onnistunutta. Kortteleiden arkkitehtuuri ja kattomuodot sopivat ympäristöönsä ja antavat keskustalle perinteisiin tukeutuvan omaleimaisen ilmeen. idea yksityisemmistä korttelipihoista ja puolijulkisista aukioista on hyvä, mutta ehdotetut puolijulkisia aukioita rajaavat massat jäävät irtonaisiksi. Pikku aukioiden luonne pysäköinti- ja huoltotiloineen arveluttaa. Korttelirakenne on toistuva, mutta se muodostaa hyvän lähtökohdan tulevalle kaavoitukselle.

Tori on sijoitettu keskeisesti kunnanviraston eteen, Kirkkotien varteen. Torilta avautuu näkymiä Kiiminkijoelle. Liikekeskustaan nähden tori jää kuitenkin liian eristetyksi.

Ehdotuksen heikkoutena on sen toiminnallinen hajanaisuus. Selkeää liikekeskusta ja painopistettä ei muodostu. Rannantien katu-tilan jäsentely viherkaistoineen ei tue keskustan yhtenäisyyttä. Katutilan elävyys vaatisi enemmän niille avautuvia liiketiloja.

Liikerakennuksen massoitteelu on kiinnostava, mutta sen sijainti pysäköintialueen takana, irti nykyisestä liikekeskustasta hajauttaa keskustarakennetta. Liikerakennus luo parhaimmillaan kaupunkimaisen rajauksen hautausmaalle, mutta riskinä on että se jää liikerakennuksen varjoon.

Rannantien ja kunnanviraston väliin esitetty asuin- ja liikekortteli tiivistää kaupunkikuvaa, mutta sen toivoisi muodostavan aktiivisemmän osan liikekeskustaa.

Kiiminkijoen ja rannan merkitys keskustalle on ymmärretty ja sinne avautuva tori on hienosti ratkaistu. Itse ranta-alueen ideointi on jäänyt kuitenkin vaatimattomaksi. Kotiseutumuseon kortteliin ei ole esitetty kehittämisideoita.

Haukiputaantien ja Kirkkotien välinen täydennysrakentaminen on luontevasti ratkaistu.

Olemassa olevat rakennukset on onnistuneesti liitetty uuteen korttelirakenteeseen.

Tarkastelualueen eteläosa on jätetty käsittelemättä.

Liikenne- ja pysäköinti on ratkaistu luontevasti. Korttelipysäköinnille esitetty vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Kirkkotien osoittaminen kevyelle liikenteelle ei ole perusteltua, kun uusi liikenneympyrä on vasta toteutettu. Herralantien rooli voisi olla vähäisempi.

Rakennusten arkkitehtuuri ja julkisivut on esitetty rasterimaisesti, eikä ajateltuja materiaaleja ole esitetty.

Ehdotus tuo uusia ansiokkaita ratkaisumalleja Haukiputaan keskustan korttelirakenteen kehittämiseksi.

3.3 Ehdotus numero 4 ”AGORA”

Kaupunkirakenteellisesti rikas ja monipuolinen ehdotus, joka tuo uusia elementtejä Haukiputaan keskustaan. Ehdotetut ratkaisut eivät kuitenkaan tuo toivottua omaleimaisuutta tai eheyttä nykyisin hajanaiseen kaupunkikuvaan. Keskustan yleisilme jää edelleen sekavaksi.

Esitetyt korkeammat majakkamaiset rakennusmassat tuovat vaihtelua kaupunkitilan mittakaavaan ja avaavat näkymiä Kiiminkijoelle. Massat jäävät kuitenkin irrallisiksi ja muodostavat liian suuren kontrastin olemassa olevan pikkukaupunkiympäristön kanssa.

Rannantien katutilaa on tiivistetty uusilla liike- ja asuinrakennuksilla. Esitetty matala liikerakennus muodostaa liian suuren kokonaisuuden, katkaisten näkymät vanhalle hautausmaalle.

Kunnantalon eteen sijoitettu tori on mittakaavaltaan sopivan pienipiirteinen.

Kävelyalue on hyvä idea, mutta sen tulisi liittyä paremmin Rannantien eteläpuolelle. Uudet rakennusmassat torin ja Kirkkotien varren puistikon välissä sulkevat näkymiä Kiiminkijoelle. Kotiseutumuseon kortteliin ei ole esitetty kehittämisehdotuksia ja pysäköintialue katkaisee yhteyden kirkolle.

Liikenneratkaistu perustuu pääosin olemassa olevaan katuverkkoon.

Puistotie ja Keskuskuja on katkaistu liikenteeltä. Pysäköinti on jaettu pienempiin alueisiin ja katujen varsiin. Liikerakennuksen taakse jäävä suuri pysäköintialue rajaa asuinrakennusten pihapiiriä. Härkätien kulmaukseen sijoitettu pysäköintialue on lähiömäinen ratkaisu.

Uusi alikulku Haukiputaantien liikenneympyrän viereen on hyvä ehdotus.

Rakennusten julkisivut esitetty kaaviomaisesti ja ehdotettu keskustan yleisilme jää arvoitukseksi. Kilpailualueen liittyminen ympäristöönsä ja tarkastelualueen ratkaisut ovat jääneet esittämättä.

3.4 Ehdotus numero 5 ”SININEN LANKA”

Tiivis, kaupunkimainen ehdotus, joka esittää todellista muutosta ja osin radikaalejakin ratkaisuja Haukiputaan ydinkeskustan kehittämiseksi. Ehdotus on monipuolisesti tutkittu ja kokonaisvaltainen.

Keskustan uudet liike- ja toimistokorttelit galleriatiloineen muodostavat tiivistä urbaania ympäristöä. Rannantiestä tulisi ehdotuksen mukaan aktiivinen ja elävä katutila, johon uudet liiketilat avautuvat. Uuden liikekeskuksen korttelirakenne on tiivis ja sekoittunut. Rakennuksia yhdistävät useat lasikatteiset galleriatilat luovat suojaisia kaupunkitiloja, mutta samalla ne katkaisevat tärkeitä näkymiä ja yhteyksiä. Vanha hautausmaa jää keskustan ulkopuolelle, huoltopihan ja pysäköintialueen taakse. Liikekorttelit muodostavat suuren yhtenäisen kokonaisuuden, joka on toiminnallisesti ja vaihteittain rakennettuna haastava toteuttaa.

Tori on sijoitettu hyvin keskeisesti, yhdistämään vanhaa ja uutta liikekeskustaa. Torilta puiston läpi johdettu jalankulkuyhteys Kii-minkijoelle on ehdotuksen parasta antia. Tori ja kunnanviraston viereinen puisto voisivat muodostaa yhtenäisemmän kokonaisuuden.

Ranta-aluetta ja jokiyhteyttä on aktivoitu ansiokkaasti, mutta joen virtauksia ei ole huomioitu, eikä purjelaivojen esittäminen joelle ole realistista. Kotiseutumuseon perinnepiha ja vanhan hautausmaan uudet kulkureitit ovat hyviä ajatuksia.

Haukiputaantien varren ja Rannantien uudet asuinkorttelit ovat tehokkaita ja mittakaavaltaan kaupunkimaiseen ympäristöön sopivia. Rannantien pohjoispuoleisten kortteleiden täydennysrakentaminen on mittakaavaltaan ja kattomuodoiltaan sopivan pienipiirteistä. Kortteleiden pysäköintiratkaisut ovat tyylikkäitä, mutta kalliita toteuttaa.

Liikenne- ja pysäköintiratkaisut tukevat hyvin keskustan kävely-painotteisuutta.

Liikekorttelin pysäköinti on ratkaistu kaupunkiympäristöön sopivaksi. Suuri pysäköintikenttä Rannantien eteläpuolisten liikera-kennusten välissä, Herralantien ja Kauppakujan katkaisu eivät ole toivottavia ratkaisuja.

Ehdotuksen arkkitehtuuri on yleismaailmallista. Ehdotettu kaupunkirakenne ja keskustan yleisilme koettiin mittakaavaltaan ylimoitetuksi ja mahtipontiseksi, eikä se edusta Haukiputaalle toivottua paikan henkeä. Olemassa olevien uudehkojen rakennusten purkaminen ei ole realistista lähitulevaisuudessa.

Palkintolautakunnan päätös ja suositukset jatkotoimenpiteiksi

Päätös:

Palkintolautakunta päättää asettaa ensimmäiselle sijalle ehdotuksen "Tilitori". Palkintolautakunnan mielestä ehdotus täyttää parhaiten ideakilpailulle asetetut tavoitteet. Ehdotuksessa oli otettu monipuolisesti huomioon eri osa-alueet ja oli rohkeasti uskallettu ottaa kantaa keskustan liikenneratkaisuihin. Ehdotuksessa oli onnistuttu mm. kulttuuriympäristön ja Kiiminkijoen huomioimisella, keskustan kävelypainotteisuutta korostamalla sekä Rannantien kehittämällä, joka yhdistää keskustan etelä- ja pohjoispuolia. Lisäksi palkintolautakunta päätti myöntää ehdotukselle "Pyörteet" kunniamaininnan pikkukaupunkimaisesta mittakaavasta sekä asuinkortteleiden omaleimaisesta korttelirakenteesta.

Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

Palkintolautakunta esittää, että keskusta-alueen kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua jatketaan yhteistyössä ehdotusten "Tilitori" ja "Pyörteet" laatijoiden kanssa.

Suosituks jatkotoimenpiteiksi:

Palkintolautakunta esittää, että liikekeskustan, torialueen ja lähiympäristön kehittämistä tulisi jatkaa ehdotuksen "Tilitori" esitettyjen toiminnallisten periaatteiden pohjalta. Liikerakennusten massoittelua ja toimintojen sekoittumista tulisi kuitenkin kehittää ja torin alle sijoitetun pysäköintilaitoksen toteuttamisedellytyksiä sekä vaihtoehtoisia ratkaisumalleja tulisi tutkia.

Ehdotuksen liikenneratkaisua, katuverkkoa ja pysäköintiratkaisua, varsinkin hautausmaan vieressä tulisi kehittää. Ranta-alueen ja kotiseutumuseon korttelia tulisi jatkaa ehdotuksen "Tilitori" esitettyjen ideoiden pohjalta.

Asuinkortteleiden ratkaisuja, täydennysrakentamista ja keskustan arkkitehtonista yleisilmettä tulisi kehittää ehdotuksen "Pyörteet" esitettyjen ratkaisujen ja mittakaavallisten periaatteiden pohjalta.

Jatkosuunnittelussa ehdotuskohtaisessa arvioinnissa mainittujen puutteiden korjaaminen on palkintolautakunnan mielestä täysin mahdollista ilman, että ehdotusten perusluonne muuttuisi ja tärkeintä on huomioida arvostelussa todetut palkittujen ehdotusten peruseriaatteet ja käyttökelpoiset ideat.

Ennen asemakaavamuutokseen ryhtymistä kunta järjestää yleisen näyttelyn ja ehdotukset asetetaan julkisesti nähtäville, jolloin kuntalaisilla ja muilla, joita suunnittelu koskee, on mahdollisuus esittää ehdotuksista mielipiteensä. Ehdotuksista pyydetään myös lausunnot mm. alueella toimivilta sidosryhmiltä ja yhdistyksiltä sekä Haukiputaan kunnan tekniseltä lautakunnalta. Ehdotukset vietään myös kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Kuntalaisten ja osal-

listen mielipiteiden ja lausuntojen sisältö ja tavoitteet ovat tärkeää pohjatietoa tulevaa asemakaavoitusta varten.

Haukiputaalla 13.2.2008

Palkintolautakunta

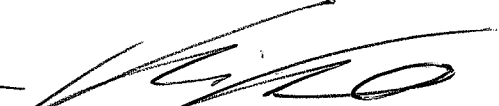

Marjukka Manninen

Irma Pellinen

Pasi Vallivaara

Mirku Valkola

Pertti Villanen

Jussi Murole

Janne Vierelä

Markku Uusimaa

Nimikuorten avaaminen

Pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen avattiin nimikuoret, jolloin tekijöiksi osoittautuivat:

Nimimerkki ”Tilitori”

Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen Oy

Tekijä: Pekka Lukkaroinen, arkkitehti SAFA

Pääavustaja: Joonas Koskelo, rakennusarkkitehti, arkkitehti yo

Avustajat: Asko Leinonen, arkkitehti
Kati Jokelainen, arkkitehti SAFA
Suvi Korpinen, arkkitehti yo

Asiantuntijat: Pekka Mosorin, ins., Plaana Oy, liikenteen tekninen asiantuntija
Tommi Heinonen, maisema-arkkitehti yo, VSU Arkkitehtuuri- ja viheraluesuunnittelu Oy, vihersuunnittelun asiantuntija
Sami Kaleva, hortonomi AMK, VSU Arkkitehtuuri- ja viheraluesuunnittelu Oy, vihersuunnittelun avustaja

Nimimerkki ”Pyörteet”

Arkkitehdit m3 Oy

Tekijät: Janne Pihlajaniemi, arkkitehti SAFA
Kari Nykänen, arkkitehti SAFA

Janne Laukka, arkkitehti SAFA
Milla Parkkali, arkkitehti yo
Miia Mäkinen, arkkitehti yo
Henrika Ojala, arkkitehti yo
Tiina Perälä, maisema-arkkitehti MARK
Jorma Hämäläinen, liikennesuunnittelija

Nimimerkki ”**Agora**”

Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki Oy

Tekijä: Ilmari Lahdelma, professori, arkkitehti
SAFA

Pääavustaja: Teemu Halme, arkkitehti SAFA

Avustajat: Petri Saarelainen, arkkitehti SAFA
Teemu Seppälä, arkkitehti SAFA

Nimimerkki ”**Sininen lanka**”

Linja Arkkitehdit Oy

Tekijät: Teemu Fyrsten, arkkitehti SAFA
Timo Koljonen, arkkitehti SAFA
Johan Lindfors, arkkitehti SAFA
Ville Niskasaari, arkkitehti SAFA
Esa Paajanen, arkkitehti SAFA
Antti Karsikas, arkkitehti yo
Kalle Vahtera, arkkitehti yo

Liikennesuunnittelija: Erkki Sarjanoja, diplomi-insinööri, Ram-
boll Finland Oy

maisemasuunnittelija: Lauri Axelsson, maisema-arkkitehti
MARK, Ramboll Finland Oy